

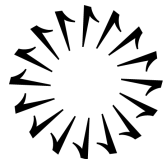
ІНДЕКС МАЙБУТНЬОГО

Професійні очікування та розвиток підлітків в Україні

Травень 2025

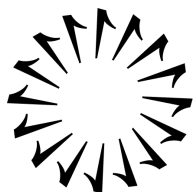

Дослідження проведено
за ініціативи

Фундація
Олени Зеленської

Про дослідження

Фундація
Олени Зеленської

Дослідження проведено за ініціативи Фундації Олени Зеленської.

KSE | Institute

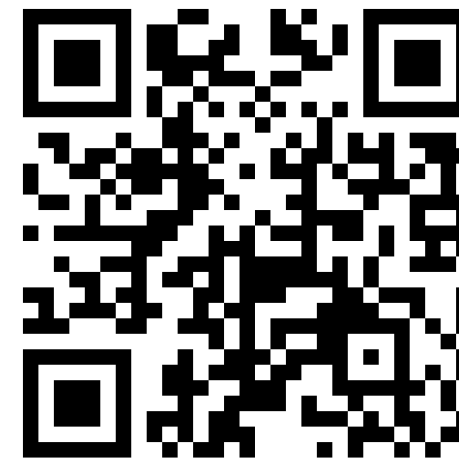
Дослідження проводилось KSE Institute у співпраці з гуманітарною організацією «Людина в біді» та за фінансової підтримки чеського народу.

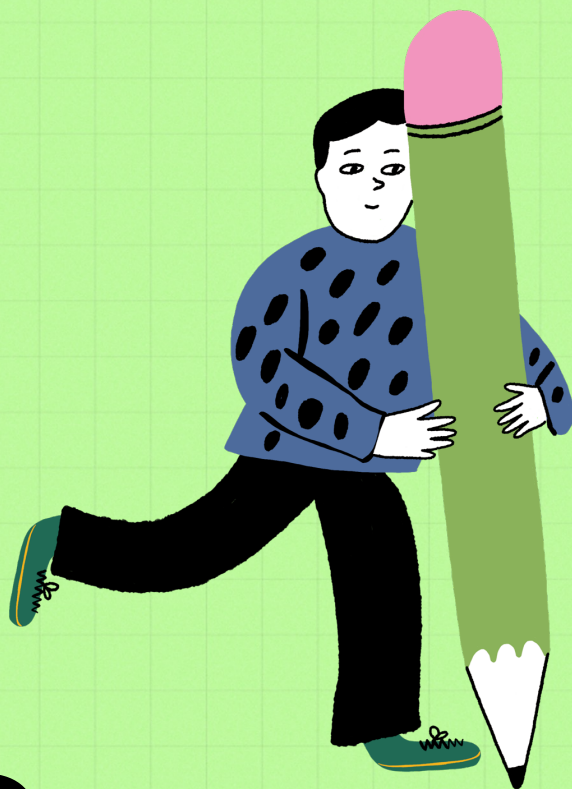

для кожної дитини

Презентація результатів дослідження відбувається у співпраці з Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) в Україні.

Результати
дослідження:

Вступ

01

Проблематика сьогодення

- В Україні **критична демографічна ситуація**, населення за останні 30 років скоротилось на близько **10 мільйонів**;
- На ринку праці є **гостра нестача** кваліфікованих фахівців(-чинь), зокрема у важливих для ОПК та відбудови галузях.

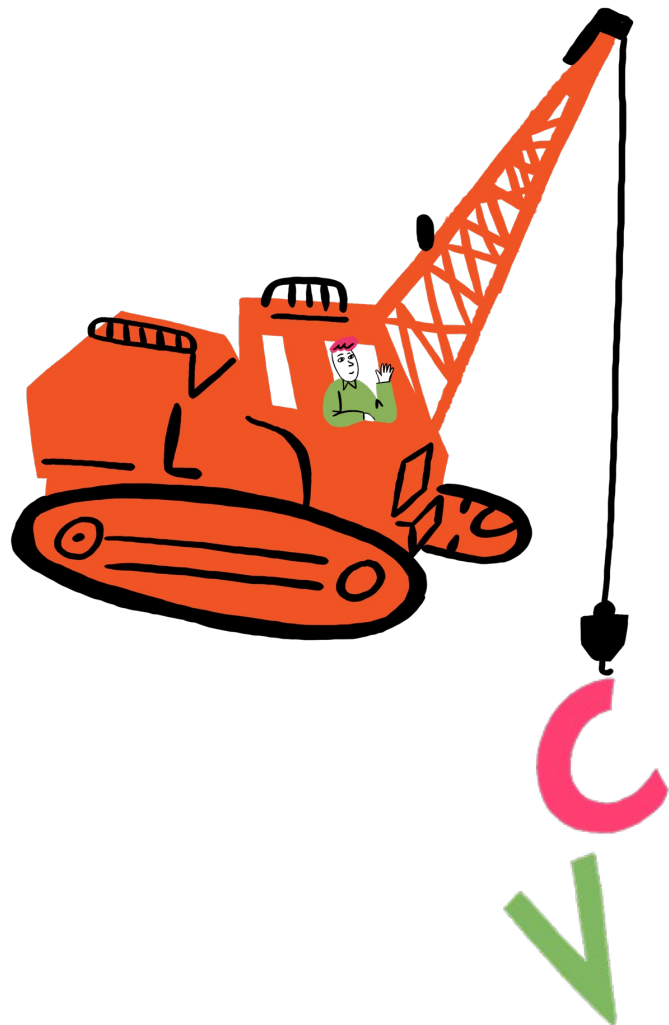
Для кого це дослідження

- Уряду і профільних міністерств
- Державної служби зайнятості
- Міжнародних партнерів і донорів
- Місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування
- Освітніх управлінців і закладів освіти
- Педагогів, шкільних психологів, класних керівників
- Батьків і опікунів дітей

Головна мета

З'ясувати, ким хочуть стати підлітки 13–16 років, чого вони очікують від свого майбутнього і як на їхні плани впливають **батьки/опікуни** і **соціально-економічні умови**, **освітнє** і **психологічне середовище**.

Про кого це дослідження

~ 1.3 МЛН підлітків віком від 13 до 16 років залишаються в Україні

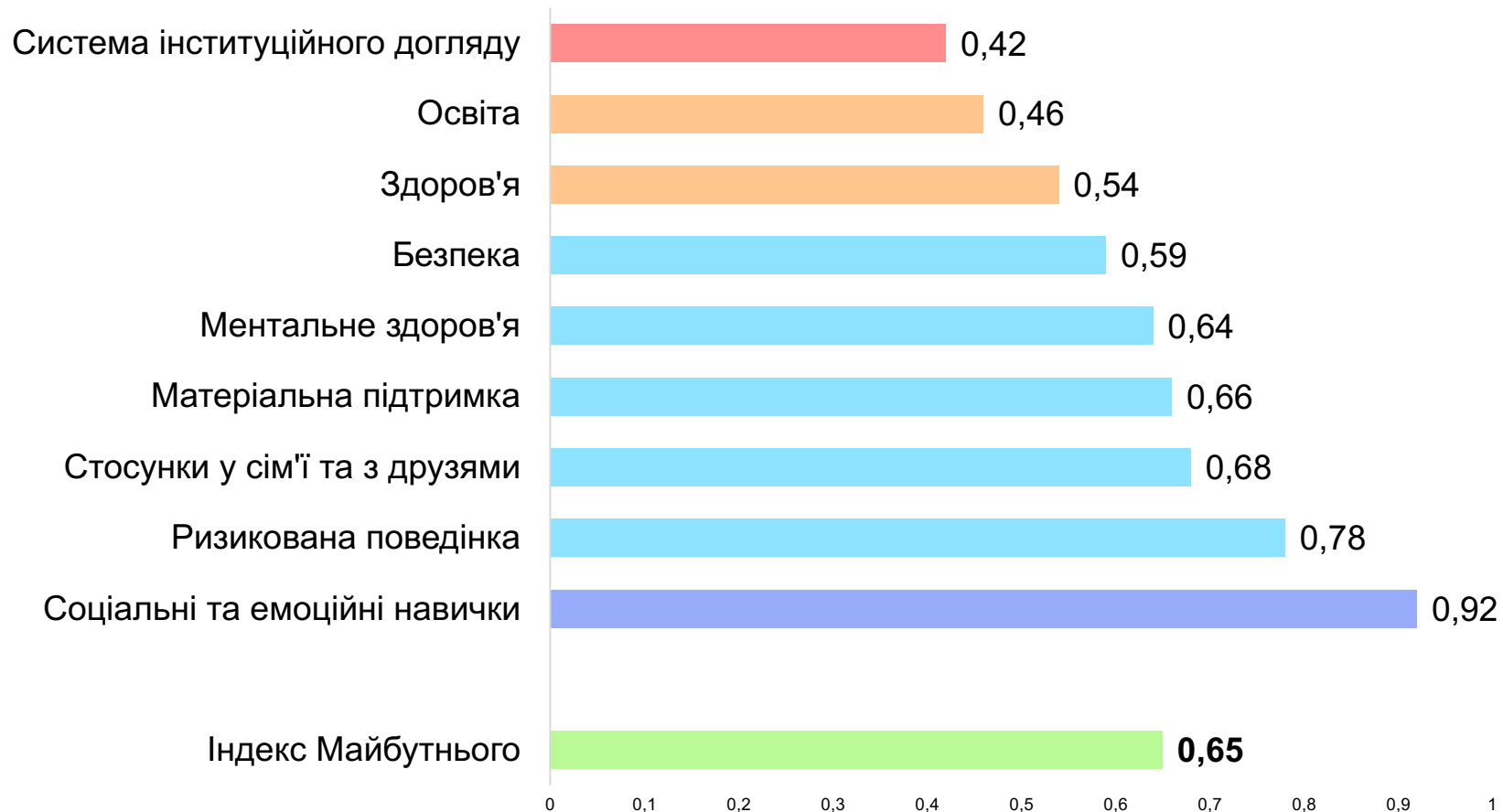

Актуальність

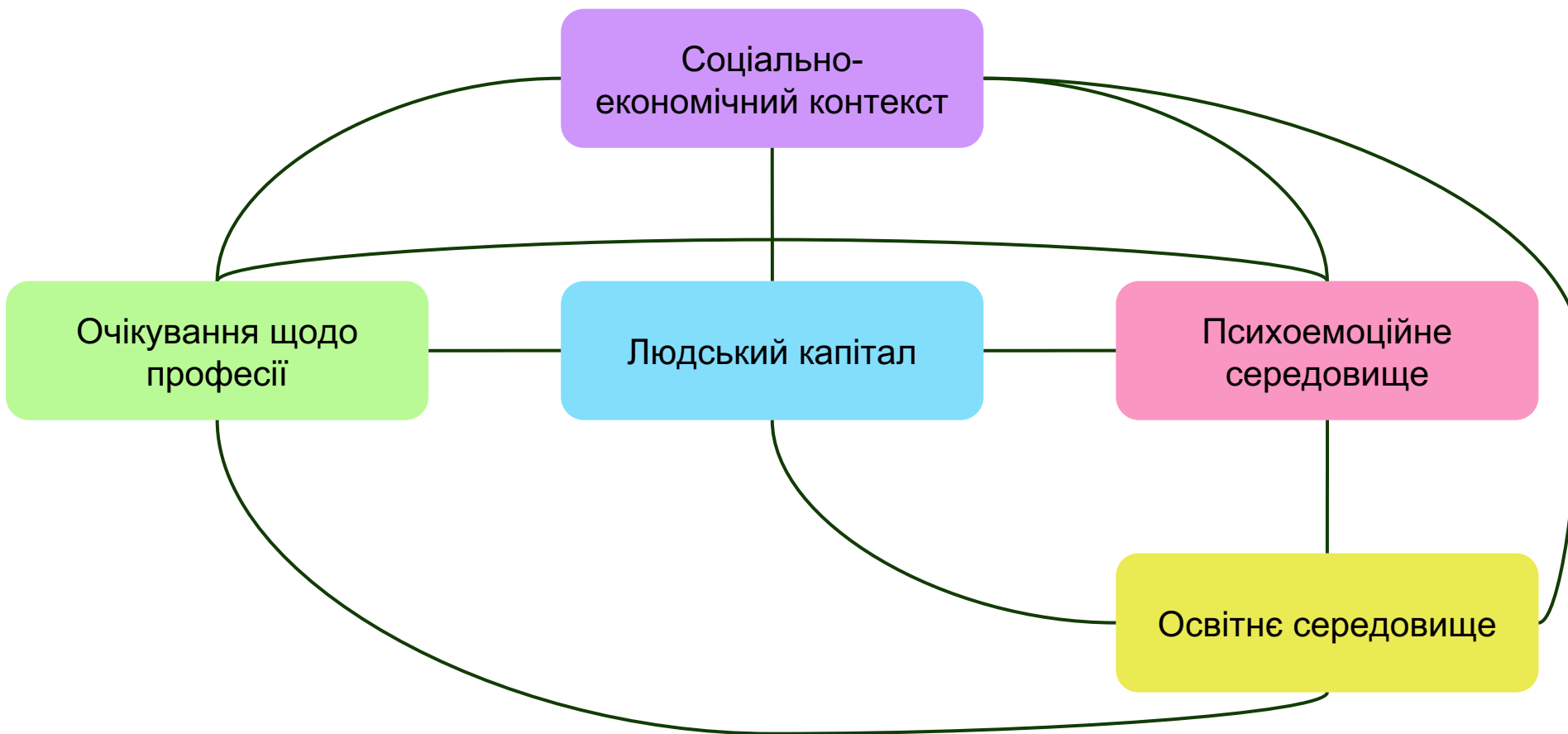
Дослідження освітньої компоненти **важливе**, оскільки вона отримала один із **найнижчих показників** під час попереднього етапу дослідження «**Індекс майбутнього**».

Індекс Майбутнього

Фактори впливу

Фактори впливу

Чому у фокусі саме ці компоненти?

Соціально- економічний контекст

Визначає відмінності в **доступі до ресурсів і можливостей**

Освітнє середовище

Є одним із ключових чинників формування **людського капіталу**, а також **кар'єрних орієнтирів**

Психоемоційне середовище

Формує мотивацію, впевненість і **здатність мислити про майбутнє**

Людський капітал

Охоплює **знання, навички** та **особистісні риси**, які формують здатність дитини визначати і досягати **кар'єрні цілі**

Позашкілля

Дає змогу набувати **нових навичок** і розширює **уявлення про майбутню професію**

Джерела даних:

1. Державні джерела

2. Відкриті джерела

3. Кількісне опитування дітей і батьків

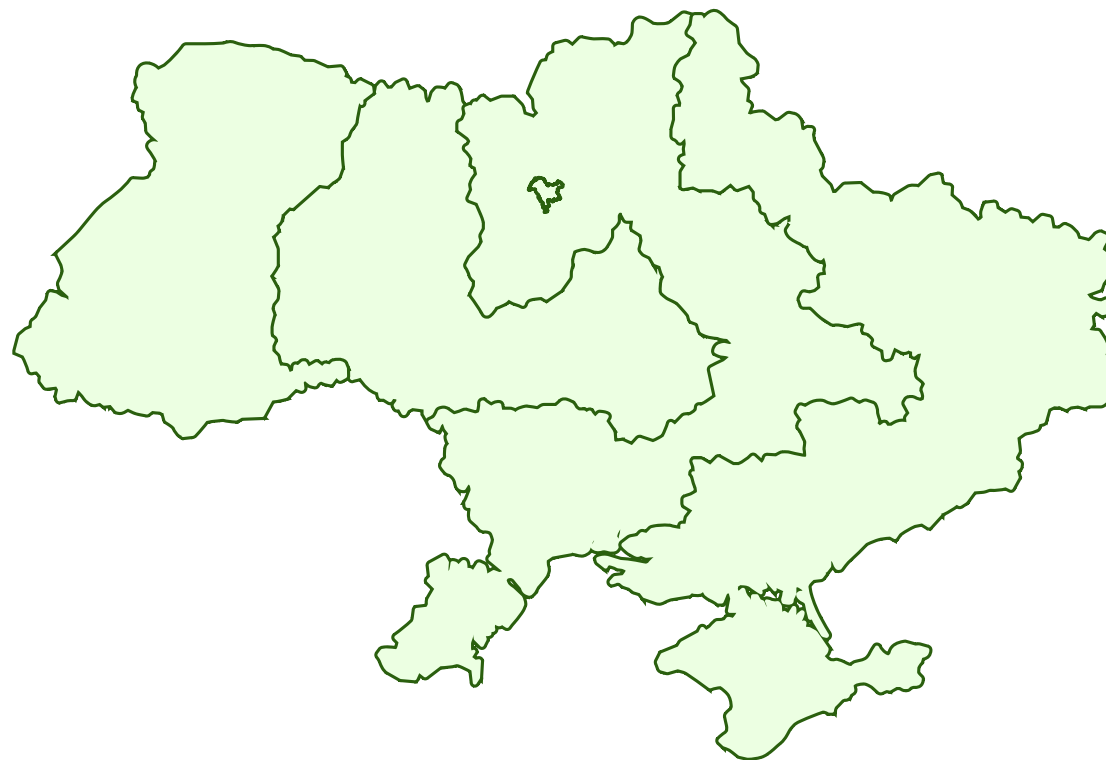
4. Експертні інтерв'ю

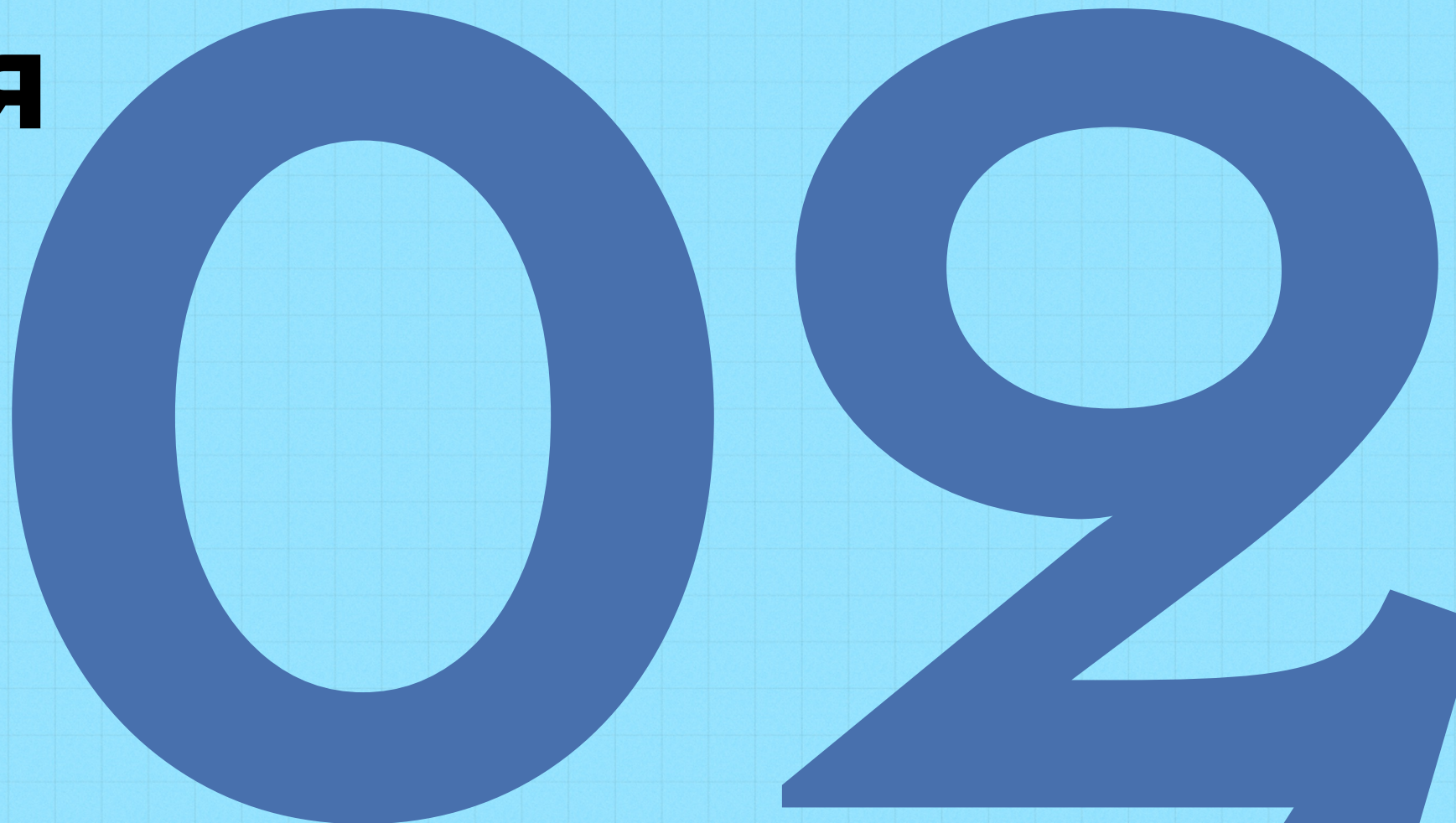
10,178 респондентів(-ок)

20 інтерв'ю

- **Серед них — 5089 підлітків** віком від 13 до 16 років
- **5089 батьків** або опікунів(-ок) дітей
- Опитування проводилося в онлайн форматі протягом **березня 2025 року**
- Уся Україна (окрім тимчасово окупованих територій)

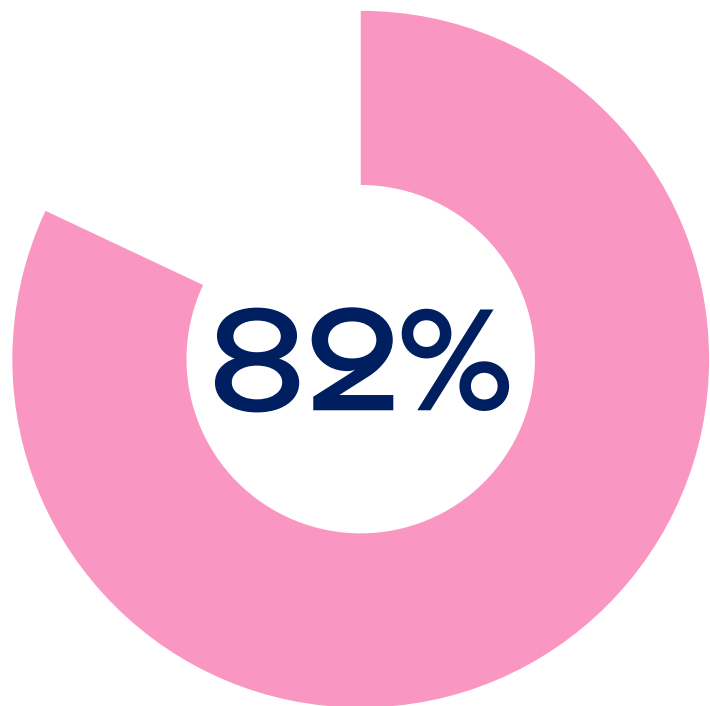

Думки про майбутнє. Міграція

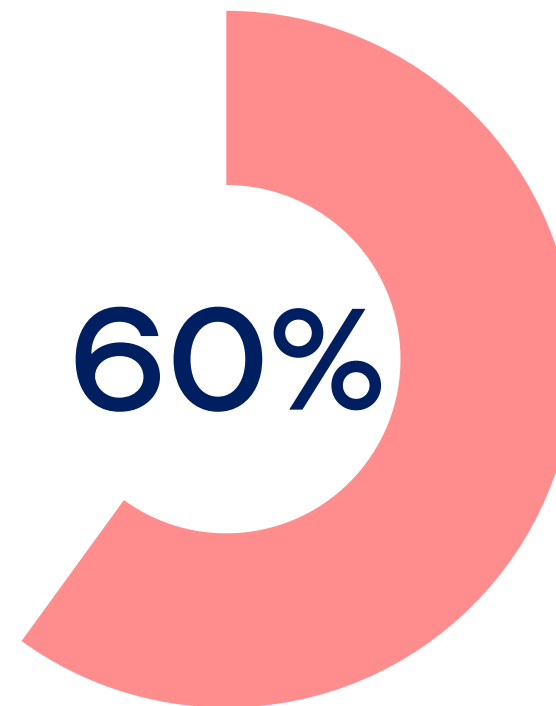

Бачення майбутнього

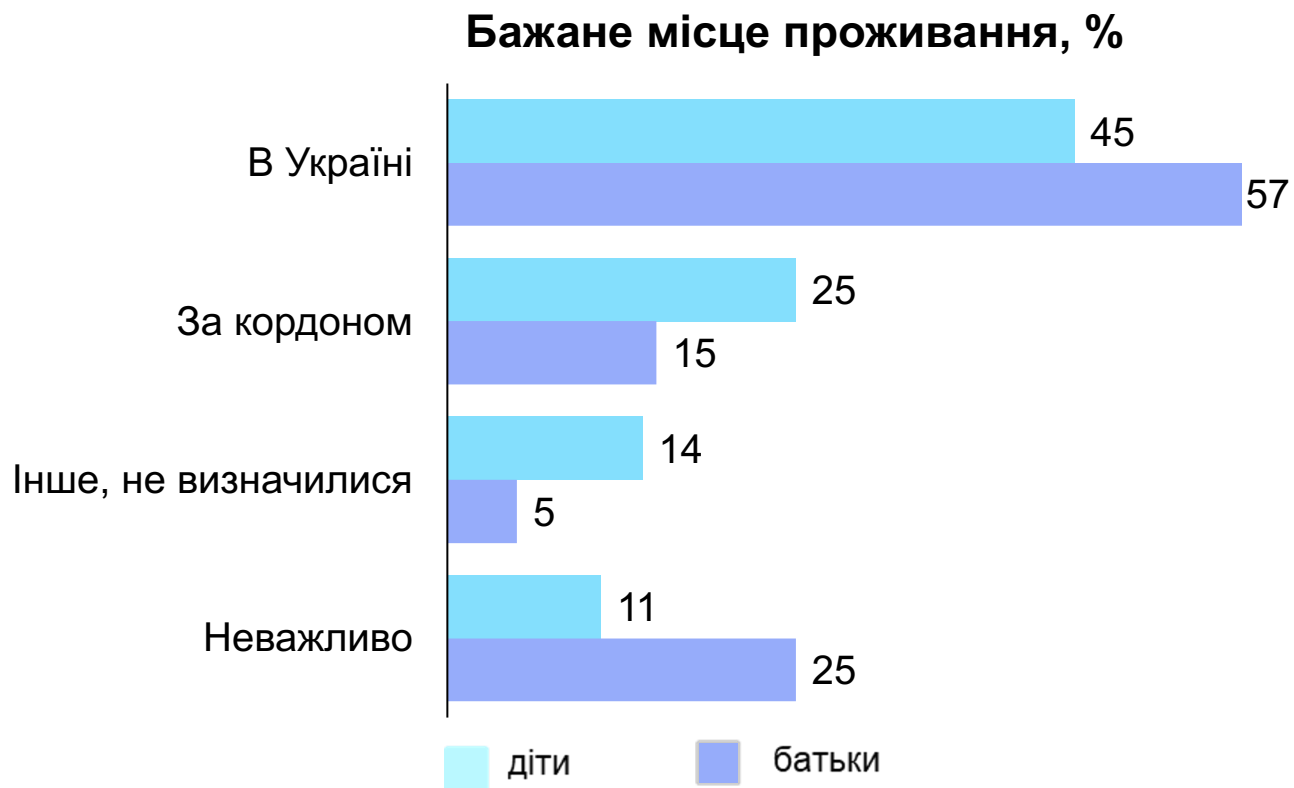
Підлітків бачать **своє майбутнє** обнадійливим.

Підлітків бачать обнадійливим **майбутнє України.**

Міграція

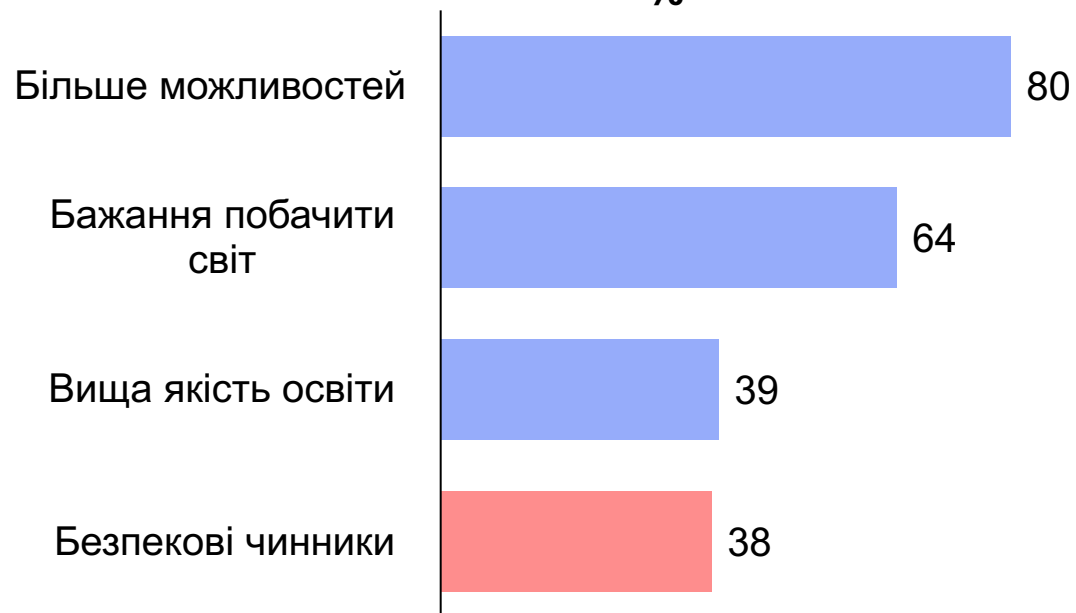

Кожна 4 дитина розглядає міграцію за кордон.

Більше батьків хотіли б, щоб їхні діти лишалися в Україні.

Міграція

4 основні причини міграції серед дітей,
%

Визначальними факторами у виборі дітей є **розвиток і можливості**, а не безпекові міркування.

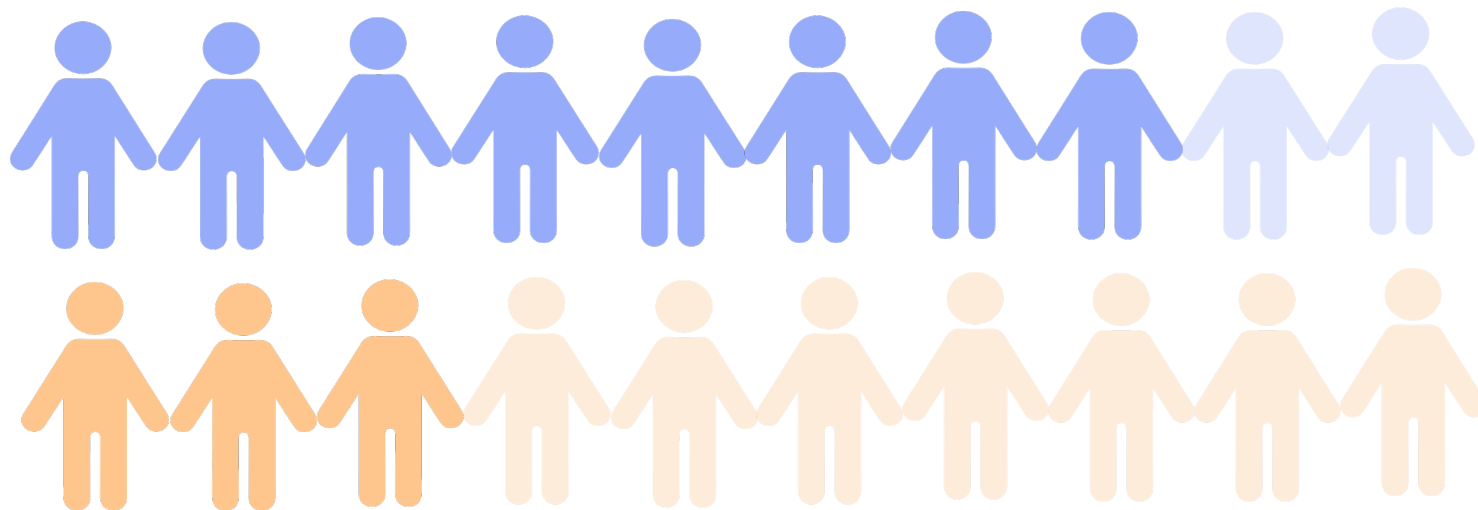
Бачення майбутнього

Ймовірність того, що дитина **НЕ** захоче жити в **Україні**, зростає за таких характеристик:

- діти з міст
- бачать майбутнє України безнадійним чи скоріше безнадійним
- батьки мають вищий рівень освіти
- визначилися з майбутньою професією
- мають вищий рівень самооцінки англійської мови

Думки про майбутнє

8 з 10 дітей

вже задумувались над тим, якою професією хочуть займатися у майбутньому.

Водночас

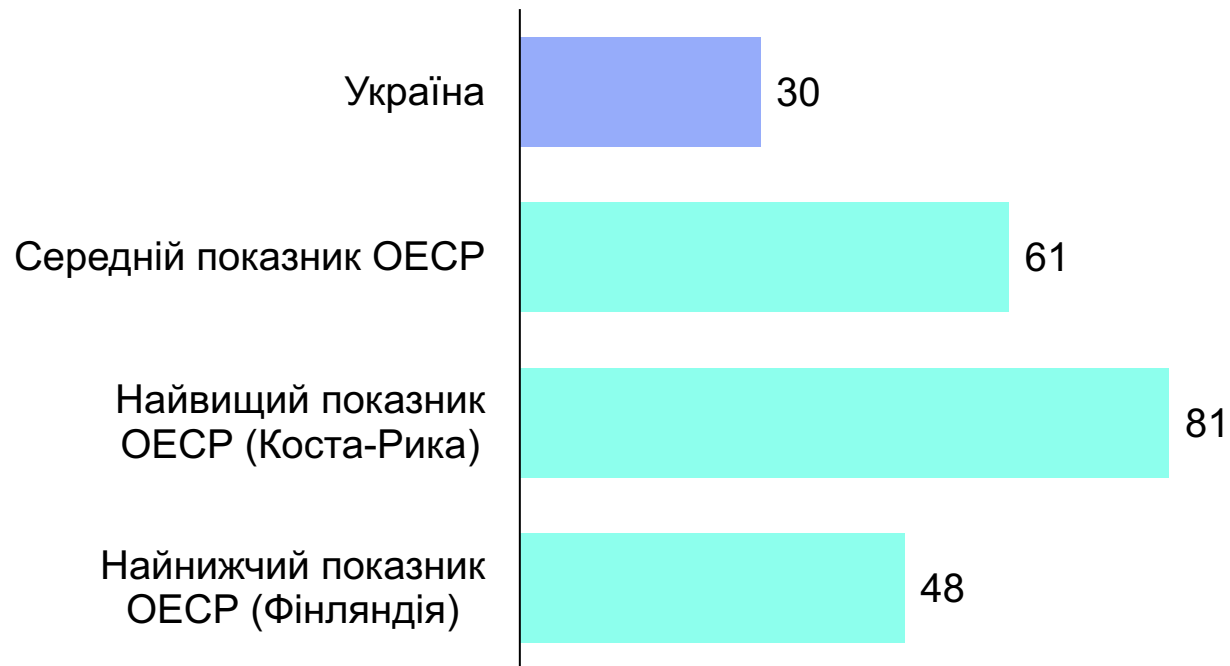
лише 3 із 10 дітей

чітко визначилися щодо цього питання.

Думки про майбутнє

Підлітки, які назвали очікувану професію, %

30% підлітків можуть назвати конкретну професію чи вид зайнятості, які вони б очікували мати у 30 років — це вдвічі менше за середній показник у країнах ОЕСР.

Думки про майбутнє

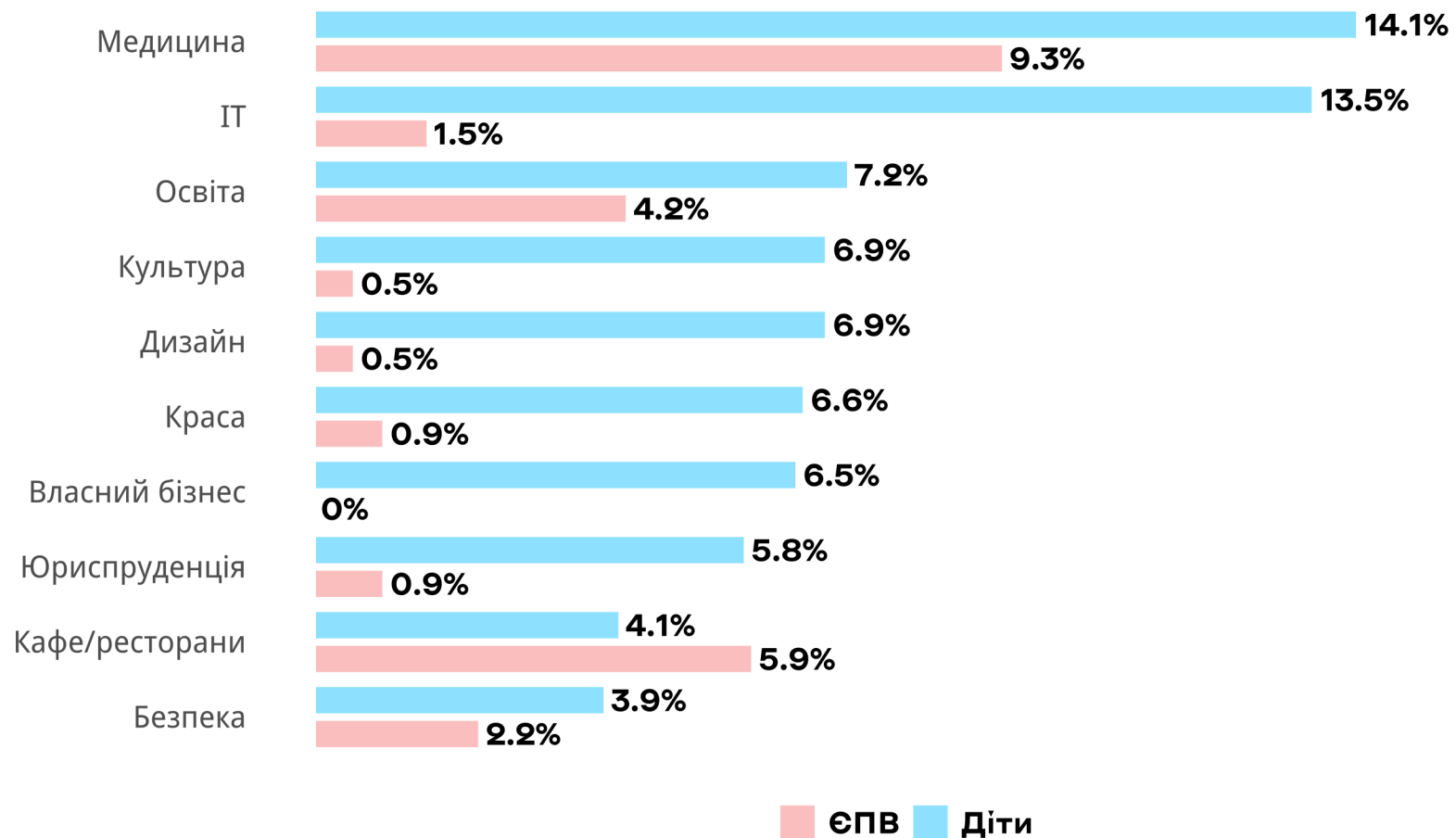
важко
сказати

психотерапевт пасивний
сварщик забезпечення
ортодонт ітспеціаліст далекобійник
працівник улюблену підприємця футболіст
успішний гарним стабільний потреби гарною поліцейським
протезакінчиться програміст біолог ветеринар
зубнийперекладачем майбутньому подобатися інтер'єру
перукарреабітолог високо прибуткову ветеринаром
варіанти машиніст ігор психологом забезпечити пов'язане
фінансово senior пов'язана компанію дизайнером бачу моя можливість
спортсмен програміст актор добре повар зарплатою закінчити посаді
хотілося близько р маю людям зіграти музикант україні краси більш
своєї посади відкрити адвокат військовий україні агроном
колективом саме англійської очікую високооплачувану керівник бухгалтер
айтішник цього мови багато буду стабільну планую таку ким поліцейська
можу прокурор зараз мов задоволення лікарем спеціаліст якої
своє вище професії дуже свій бізнес іт програміст приносить зарплату
праця якусь поліція знаюча Відповідати тренер пілот айті медиком
творчу хореограф хотіла о Відмова юрист компанії війна хобі
надвсі справляю хотіла щось від Відмова юрист компанії війна хобі
гарний стан думаю авто салон цікаву життя художник
зарплата дипломат кіно гарно грошей мої знайти
десь стаття ветеринар дохід високою
актором суддя поки власник дохід наприклад
маркетолог зможу маю хорошим платою бажаю професія юристом
країні інтер'єру архітектор дизайнер стати хотів механік собі
бармен журналіст років сто лікар психолог власну військова поваром
веб вийде акторка бо свою стоматолог інженер кондитер після професією
манікюру косметолог роботи перекладач власний приносити стабільна віці одягу сама
флорист либо стоматологом програміст мрію електрик
фармацевт тренером точно заробляти вчитель декілька економіст клініки
мою заробітною програмістом які хорошу актриса заробіток
свої автомобілем допомагати менеджер бізнесмен клінікою стюардеса
бізнесу хотілось користь медсестра діяльність
дснс поліцейський дизайн клініку стюардеса
навіть розробник напевно пов'язану діяльність
університеті дітей ілюстратор графіком вистачало момент
викладач стабільно варіантів скоріш
забезпечувати мабуть мовами провідний
лабораторії професійним оплатою
подорожувати масажист навчання науковець

Думки про майбутнє

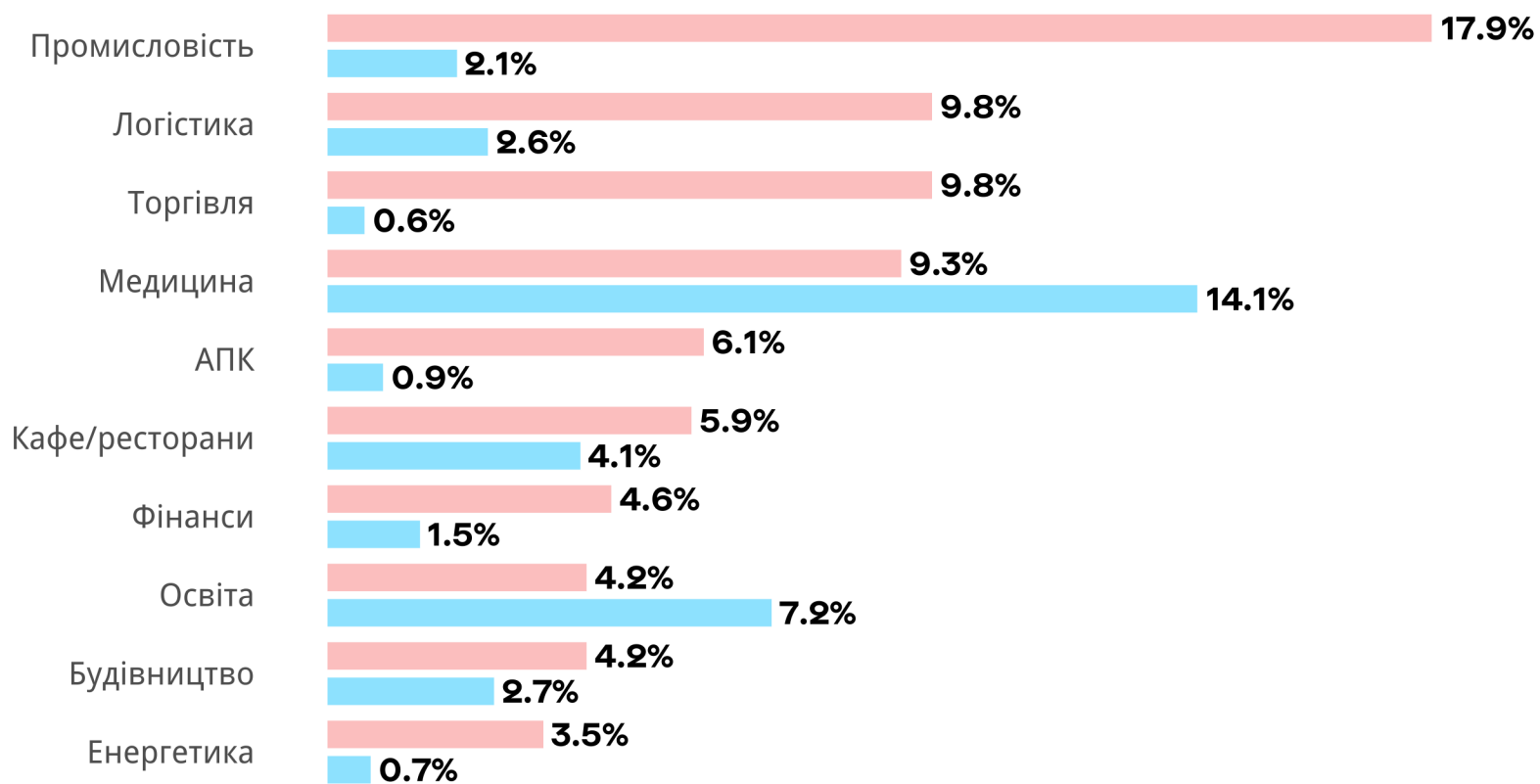
Топ-10 професій за очікуваннями дітей

Думки про майбутнє

Топ-10 професій за даними ЄПВ

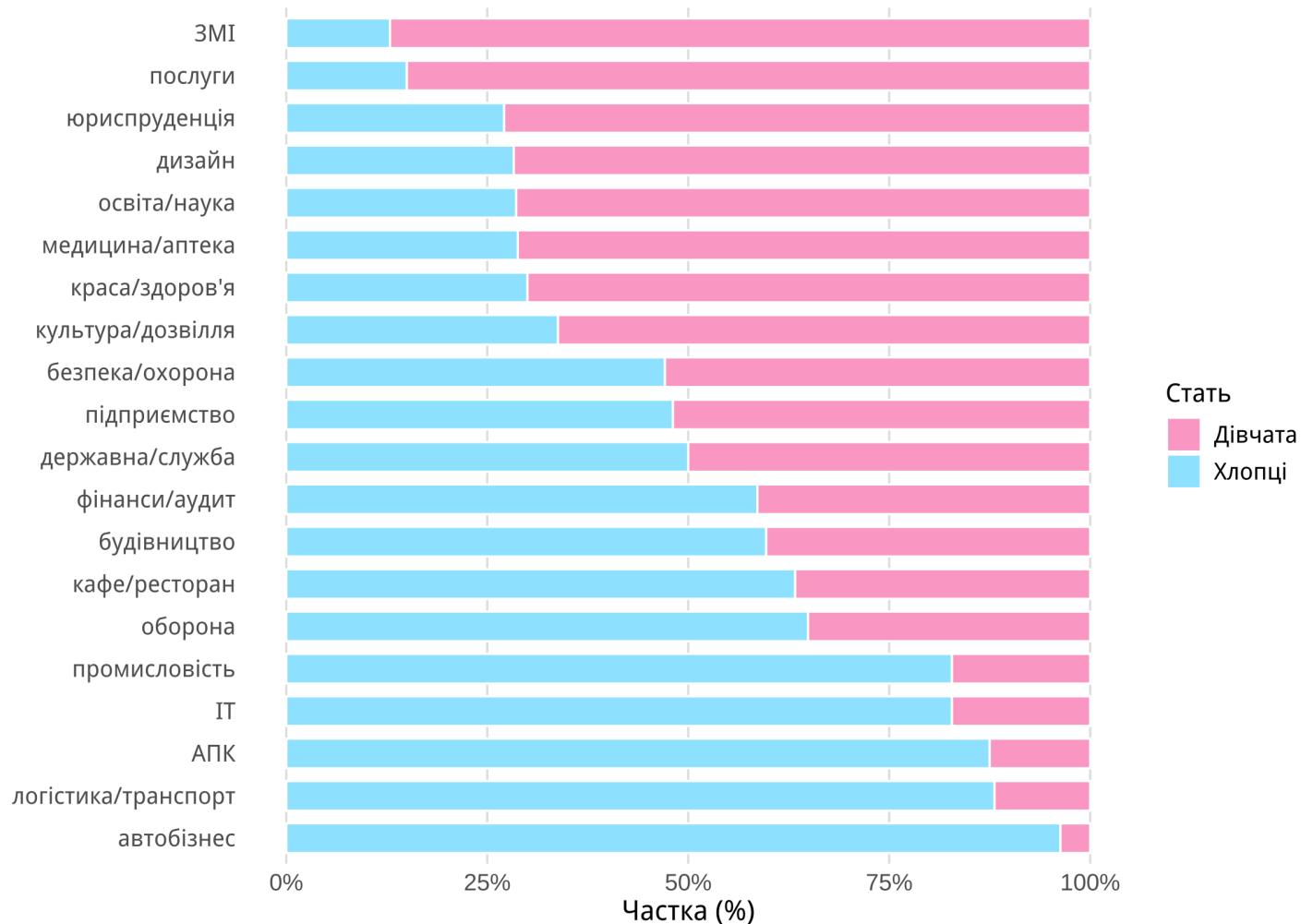

Діти ЄПВ

Думки про майбутнє

Топ-20 сфер професійного вибору хлопців і дівчат

Думки про майбутнє

”

...сьогодні бачення молодих людей їх майбутнього – здебільшого робота з комп'ютером в офісі. Таке бачення, на жаль, не передбачає фізичної праці. Цей тренд є дуже поширеним. Також часто є завищеними очікування молоді в сенсі заробітної плати. Їм хочеться робити менше в дуже зручних комфортних умовах і при цьому отримувати велику зарплату. Тут є значна розбіжність в очікуваннях роботодавців і молодих людей, які шукають роботу.

“

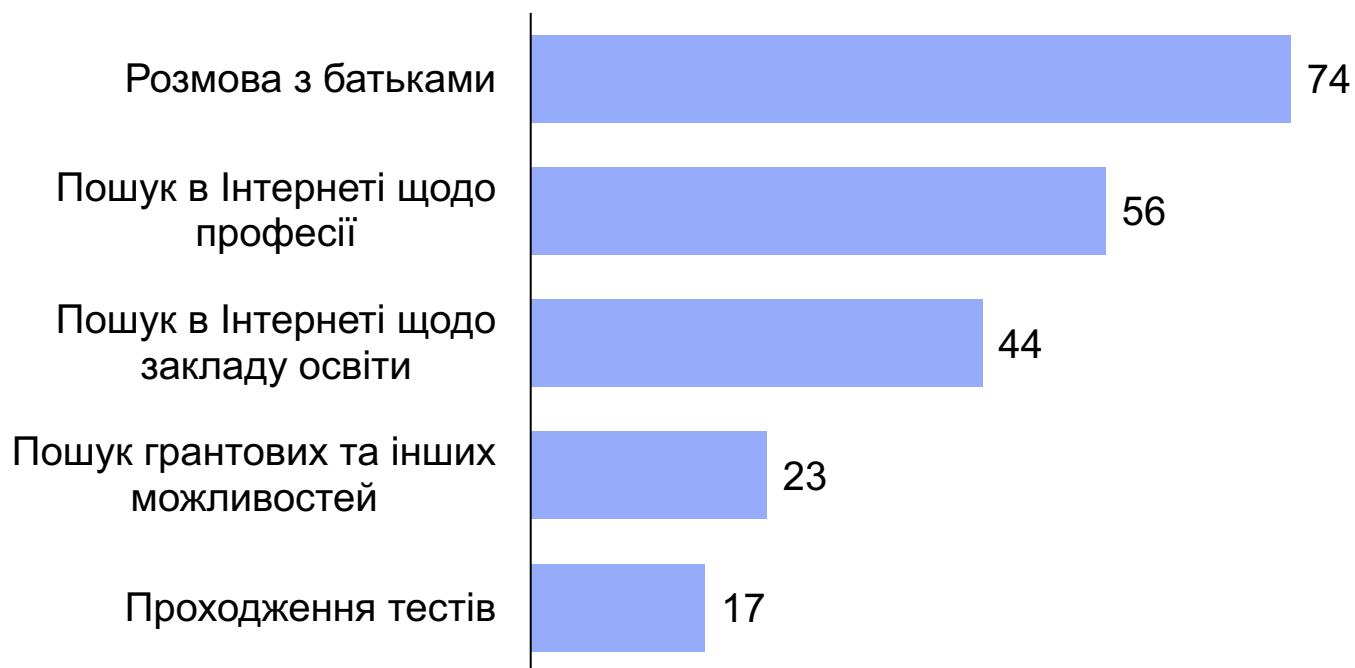
Ірина Шумік, директорка директорату
професійно-технічної освіти МОН

Думки про майбутнє

5 найбільш поширених профорієнтаційних активностей серед дітей 13-16 років , %

В середньому дівчата на **14%** більше пробують себе у цих профорієнтаційних активностях, ніж хлопці.

Також більше дівчат замислюється про майбутню професію **85%** проти **74%** хлопців.

Думки про майбутнє

Менш популярні профорієнтаційні активності серед дітей 13-16 років, %

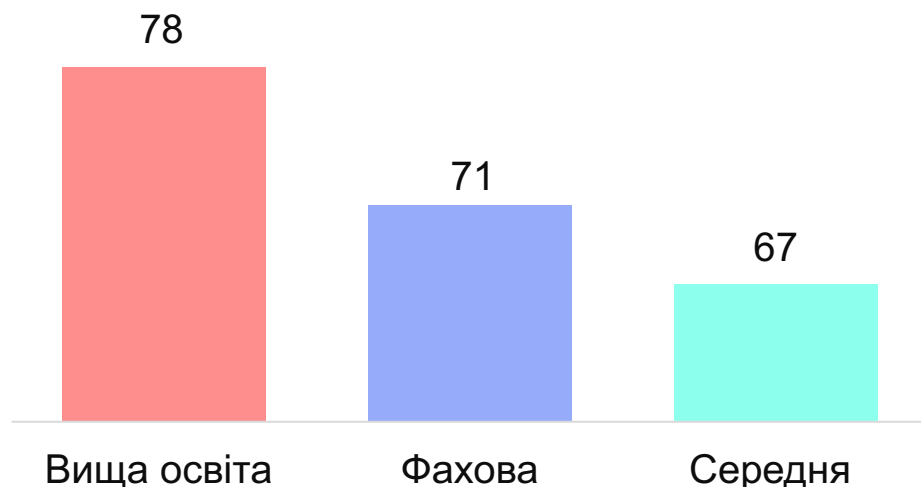

Підлітки рідко проходять стажування та відвідують екскурсії на підприємствах і навчальних закладах, хоча **ці активності також є важливими для вибору професії** (дослідження PISA).

Думки про майбутнє

Обговорення майбутнього з
батьками серед дітей 13-16 років, %

Чим **вищий рівень освіти батьків**,
тим **частіше** підлітки обговорюють з
ними своє майбутнє.

Підлітки, з якими батьки обговорюють
майбутнє, **частіше задумуються про
майбутню професію** –
83% проти **60%**.

Людський капітал

Людський капітал (самооцінка)

Найкраще з навичок розвинені **емпатія (75%)** та **мотивація (68%)**. Натомість адаптивність **(55%)**, лідерство **(47%)** та аналітичне мислення **(37%)** мають нижчі показники.

	Загалом	Дівчата	Хлопці
Мотивація	68%	65%	71%
Лідерство	47%	51%	43%
Адаптивність	55%	46%	64%
Емпатія	75%	78%	73%
Аналітичне мислення	37%	35%	40%

*Згідно зі звітом *Future of Jobs Report 2025* Всесвітнього економічного форуму, роботодавці у 2025 році надають пріоритет розвитку саме тих навичок, які забезпечують адаптивність, ефективну взаємодію та саморегуляцію працівників(-ць) в умовах динамічного ринку праці.

Людський капітал (самооцінка)

Середньозважені показники самооцінки навичок

Розуміння тексту

2.86 / 4

Абсолютна більшість дітей демонструє впевненість у своїх навичках розуміння тексту.

Англійська мова

2.38 / 4

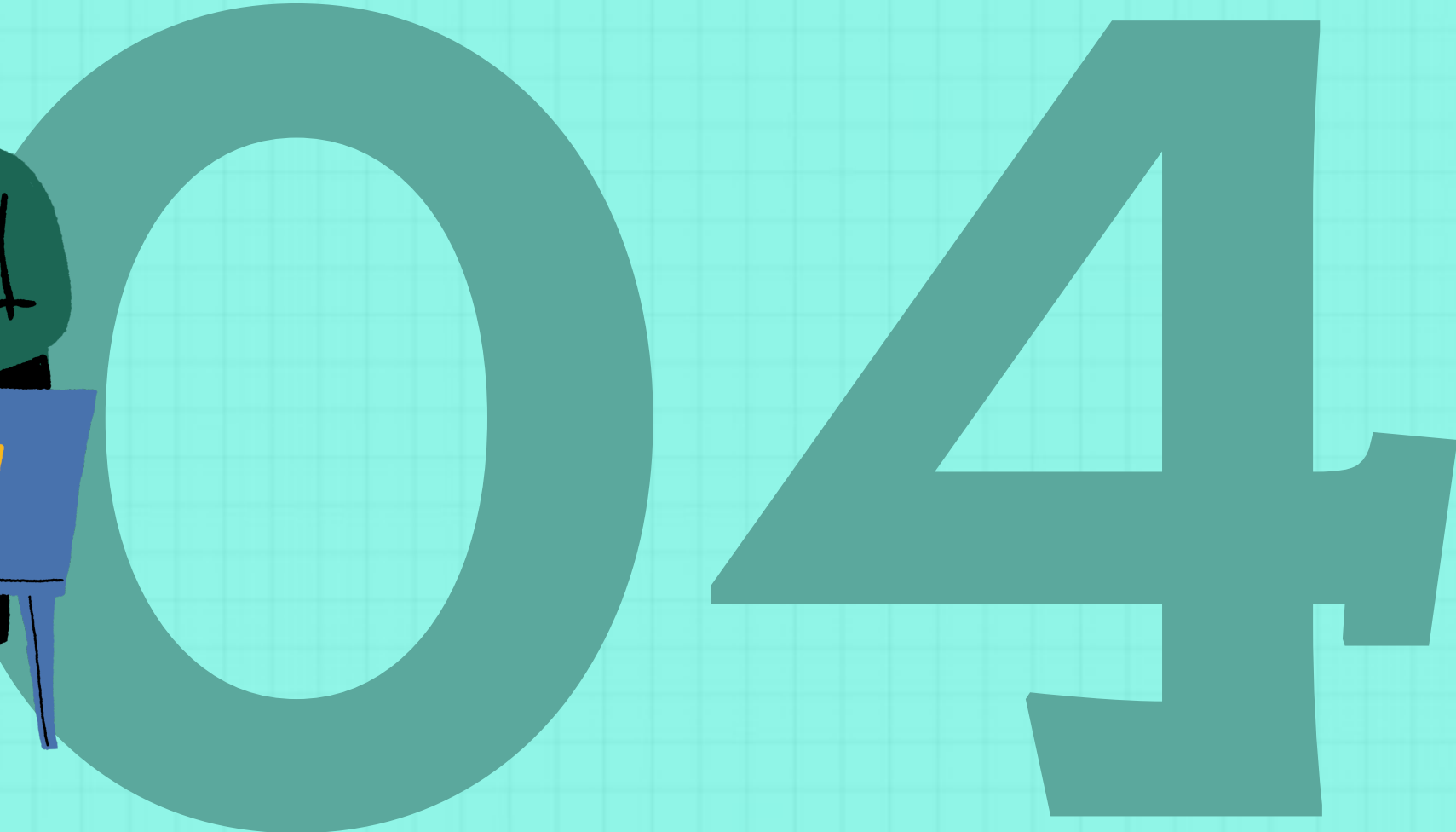
Значна частка дітей впевнена у базових навичках володіння англійською мовою, проте впевненість знижується зі зростанням складності завдань

Математика

2.30 / 4

Натомість набагато меншою є впевненість дітей у своїх математичних навичках

Освітнє середовище

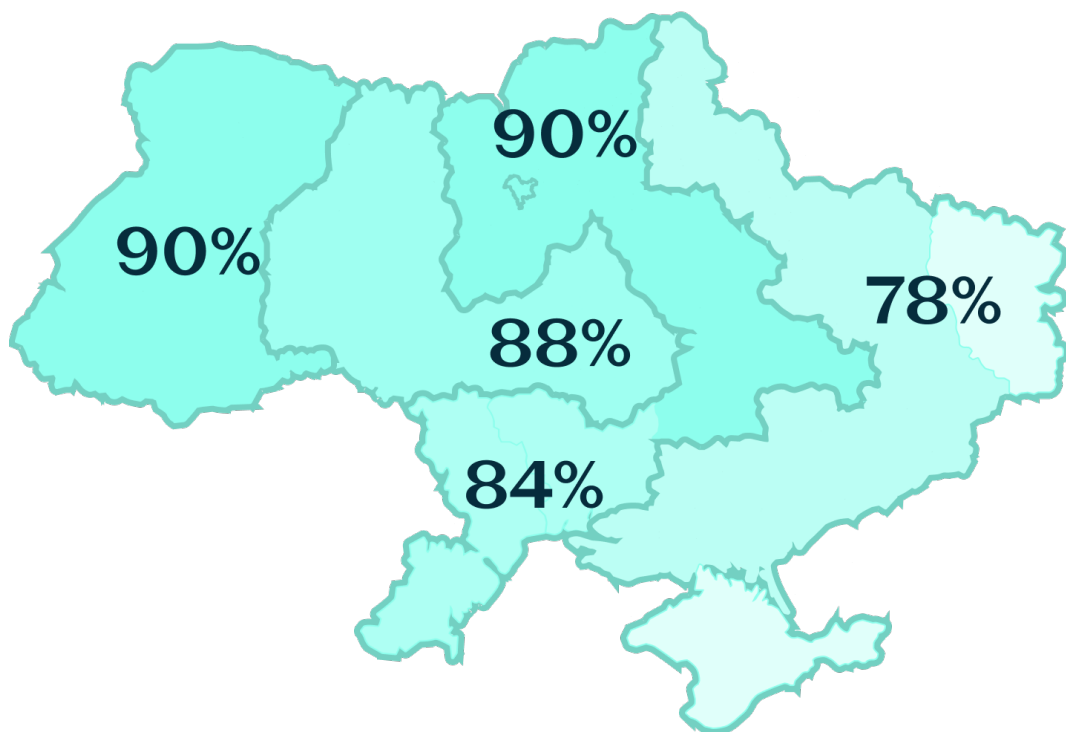

Позашкілля

9 з 10 підлітків відвідує позашкільні активності, серед ВПО таких **8 з 10**.

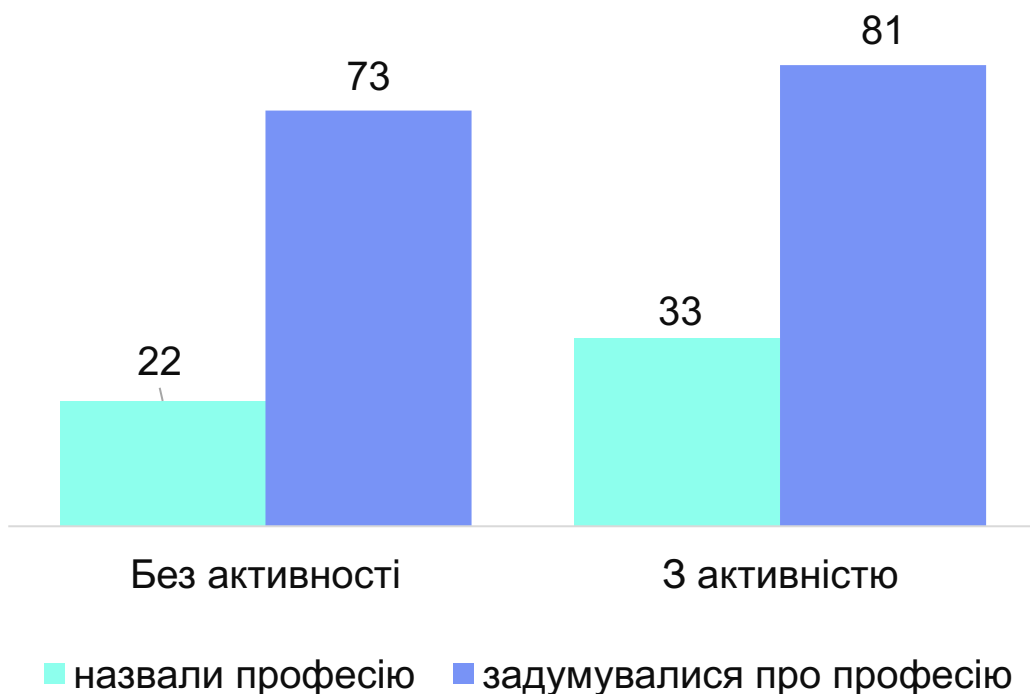
Найменш охопленими позашкіллям є регіони, що належать до першої **(78%)** і другої **(84%)** лінії оборони.

Позашкілля

Діти, які думали про професію і можуть її назвати (за участю у позашкільлі), %

Участь у позашкільній освіті пов'язана з **вищою ймовірністю** того, що дитина **вже замислювалася** про свою майбутню професію і **назвала її**.

Позашкілля

5 основних причин відсутності позашкільних активностей:

37% Немає бажання

36% Брак фінансових можливостей

50% серед ВПО

33% Фізична відсутність гуртків

62% серед дітей зі сіл

30% Безпекова ситуація

62% серед дітей в прифронтових регіонах

12% Брак транспортної інфраструктури

62% серед дітей зі сіл

Іншими менш вагомими причинами відсутності позашкілля є **брак часу у дитини** (11%), **інше** (7%), **брак часу у батьків** (6%) і **нерозуміння важливості** батьками (2%)

Позашкілля

Рівень участі у позашкіллі в залежності від рівня доходу сім'ї, %

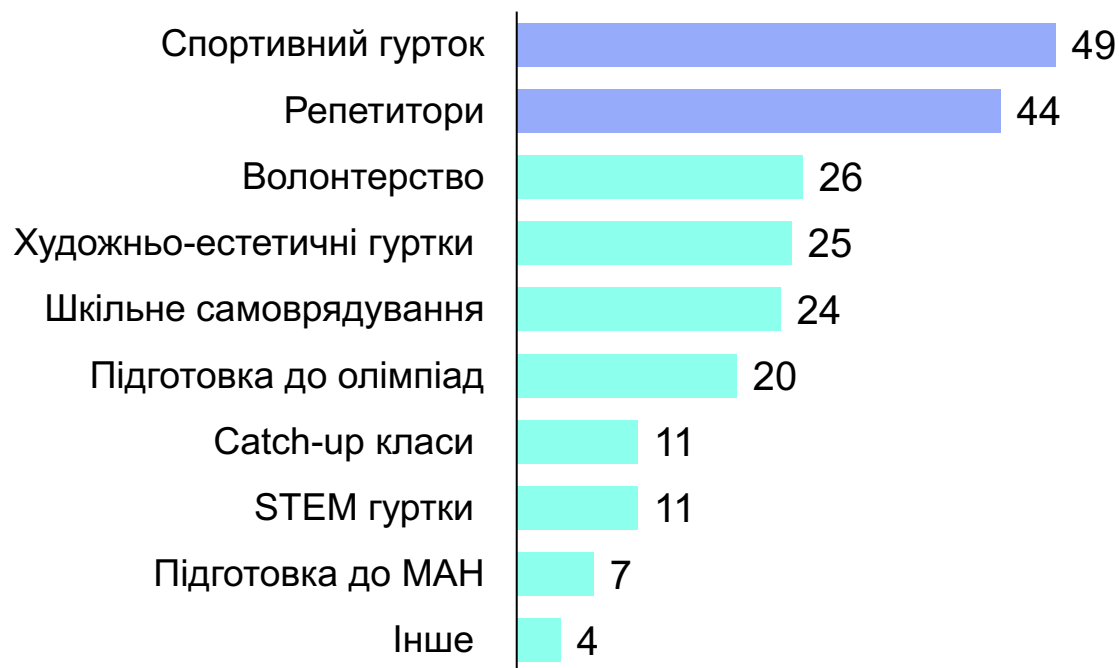

Фінансова спроможність родини та рівень освіти батьків впливає на участь дітей у позашкіллі.

Позашкілля

Участь дітей у позашкільній за типами активності, %

У містах і обласних центрах діти набагато частіше відвідують спортивні гуртки і репетиторів.

Натомість у селах діти найбільше залучені до волонтерства (32%), шкільного самоврядування (30%) і підготовки до олімпіад (28%).

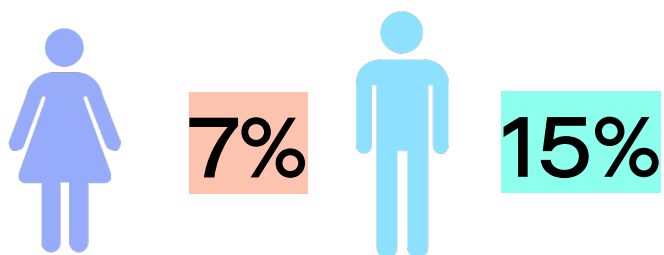

Позашкілля

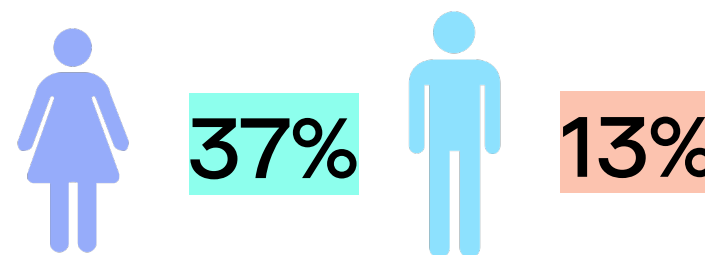

Лише **1 з 10** підлітків займаються у STEM гуртках або підготовкою до МАН.

До того ж значно менша кількість дівчат відвідує STEM гуртки.

STEM

Художньо-естетичні гуртки

Позашкільля

Більше дівчат беруть участь у шкільному самоврядуванні, волонтерстві та олімпіадах.

Волонтерство

28%

22%

Шкільне самоврядування

28%

20%

Олімпіади

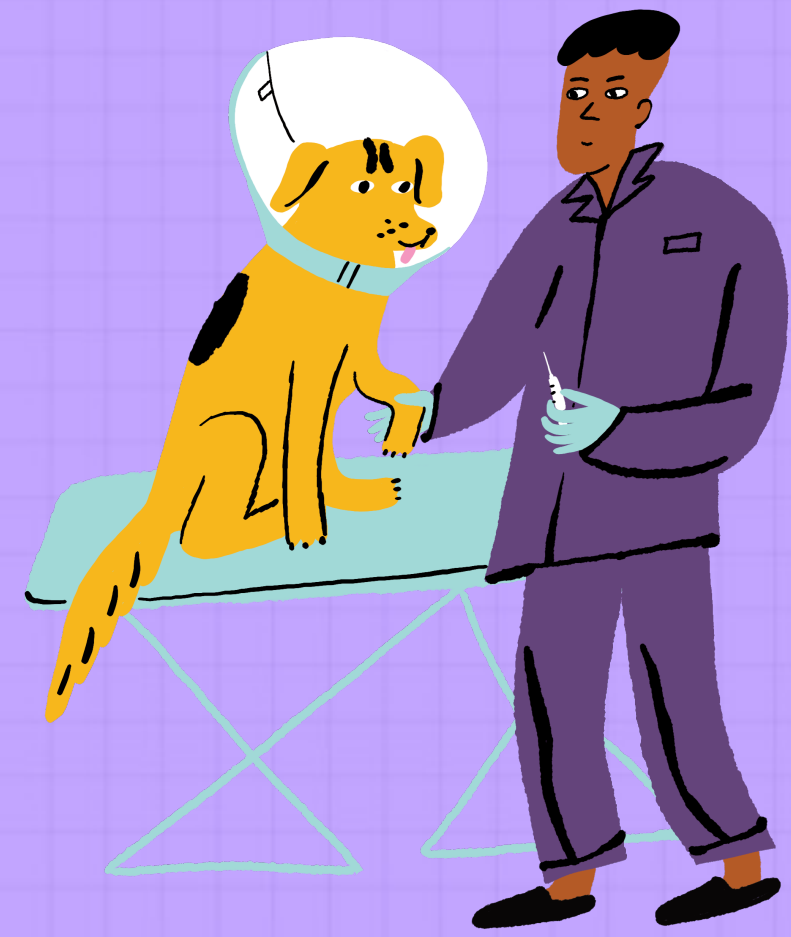

23%

17%

Психоемоційне середовище

05

Психоемоційний стан

Участь у позашкільних активностях пов'язана з вищим психологічним здоров'ям дітей.

Групові заняття асоціюються з вищим рівнем добробуту, ніж індивідуальні.

Найвищий рівень добробуту мають ті, хто відвідує заняття частіше.

Психоемоційний стан

”

По-перше, позашкільна освіта дає **можливість емоційного відволікання** — вона допомагає дітям психологічно розвантажитися від щоденних стресових впливів, якими часто перенасичене сучасне життя. Позашкільня — це інший простір, безпечний і цікавий, де немає постійного оцінювання, тиску чи очікувань. А по-друге, багато позашкільних занять сьогодні можуть стати поштовхом до професійного самовизначення.

“

Олена Антоненко, директорка навчально-методичного центру, психологічної служби в системі освіти Чернігівської області

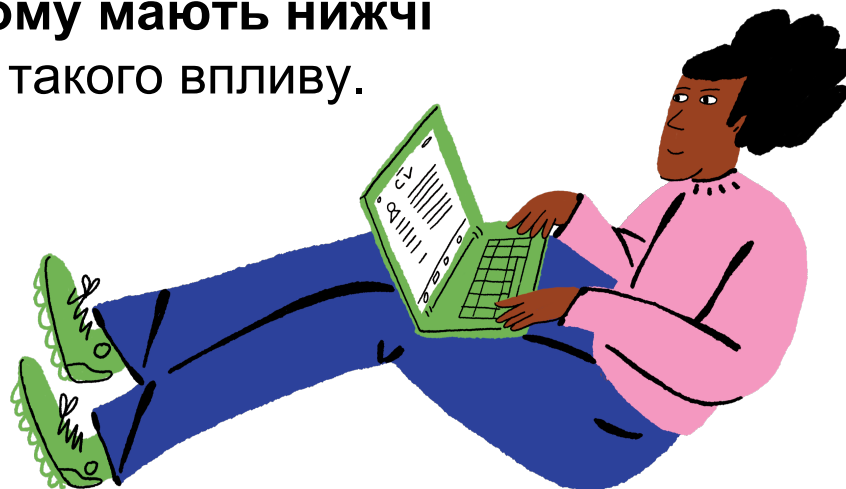

Психоемоційний стан

24% дітей відчують тиск з боку батьків щодо навчання.

Підлітки, які відчують такий тиск, **у середньому мають нижчі загальні середні бали**, ніж ті, хто не зазнавав такого впливу.

Професійна орієнтація. Глибинні інтерв'ю

Профорієнтація в школі

Основні виклики:

Нестача системності — професійна орієнтація не покриває всі освітні щаблі, а триває здебільшого у 8-9 класах

Брак відповідних фахівців(-чинь)

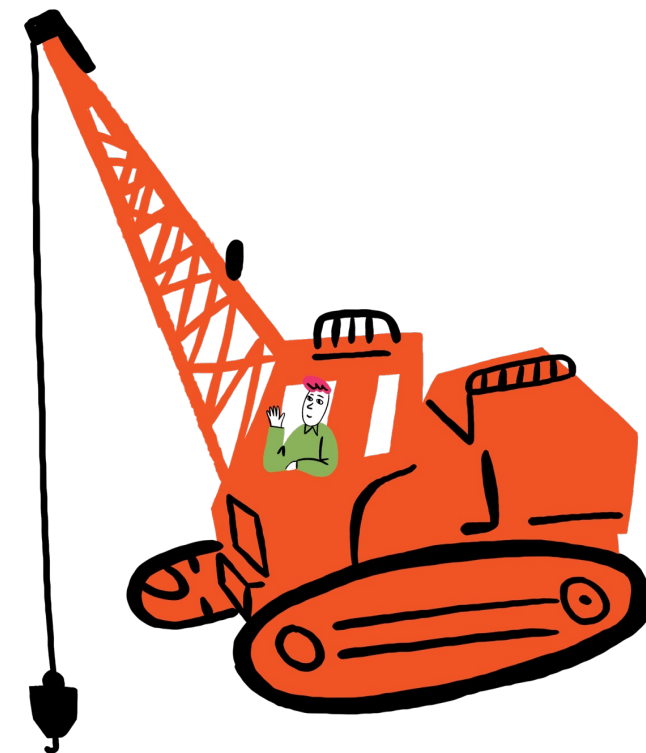
Підвищена роль батьків у процесі “домашньої профорієнтації”

Хибна філософія нинішньої моделі — пасивне залучення дітей замість активного заохочення

Мала кількість зовнішніх партнерських майданчиків (наприклад, співпраці з бізнесом чи ДСЗ)

Профорієнтація для дітей з ООП

Основні бар'єри:

- фізична недоступність освітніх закладів
- нестача фахівців
- стигматизація з боку суспільства й навіть педагогів
- дистанційний формат

”

Дуже часто дитина змушена обмежуватися тим, що їй доступно. Наприклад, дитина з порушенням слуху не може обрати архітектурний виш, бо там немає перекладу жестовою мовою. Вибір не має базуватись лише на наявності перекладача

“

Експертка з інклюзії

Профорієнтація дітей з інституційних форм догляду

Відсутність батьківської підтримки і рекомендацій

Слабкий фокус на життєво необхідних навичках

Нестача плану профорієнтації

Брак майданчиків

”

Регулярно проводити «чек-ап» сильних сторін, інтересів і зон для розвитку. Допомогати дитині зрозуміти, що їй подобається, і що потрібно для роботи в тій чи іншій сфері — від необхідних навичок до конкретних кроків.

“

**Кирило Невдоха, голова
Офісу дітей і молоді
«ДійМО» при Міністерстві
соціальної політики України**

Ключові результати

8 з 10 дітей замислювалися про майбутню професію, але лише **3 з 10 вказали конкретну професію.**

Кожна 4 дитина розглядає міграцію за кордон. Головною мотивацією є **розвиток і можливості, а не відсутність безпеки.**

Кар'єрні прагнення дітей формуються **ізольовано** від ситуації з попитом і пропозицією на ринку праці.

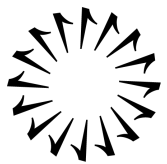
Середній рівень залученості до **позашкілля є** (дещо менше в прифронтових регіонах). Нижча залученість до позашкілля спостерігається в **умовах браку коштів, фізичної відсутності гуртків та небезпеки в регіоні.**

Діти мають **добре розвинені** навички **емпатії** і **вмотивованості**, найгірше — аналітичне мислення.

Через брак інформації та неефективність системи **основними агентами** профорієнтації є **батьки.**

Фундація
Олени Зеленської

Дякуємо за увагу!

